

Museologi for alle – også gymnasieelever!

Af Erik Bruun Olesen,
Odense Katedralskole

"Gymnasielærer med fagene fysik og matematik. Ingen professionel museumsbaggrund. Har dog altid nydt og brugt museerne meget. I det lys skal nedenstående læses." Sådan indleder Erik Bruun Olesen sin anmeldelse af Sally Thorhauge og Ane Hejlskov Larsens *Museumsgrundbogen – Kunsten at læse et museum*. Bogen lægger op til, at museet og museologien sættes på gymnasieskolens dagsorden og peger på, hvordan emnet i teori og praksis kan blive en del af undervisningen

Der er skrevet en fremragende (pixi)-bog om museologi. Forfatterne skriver i optakten, at museerne af mange mennesker opfattes som *noget, der er skrevet på portugisisk. Vi forstår lidt af det vi ser, men får ikke fat i de væsentligste informationer og ender med at gå en smule planløst fra den ene udstilling til den anden. For til sidst blot at sætte os ned og kikke på de andre gæster*. Sådan er vi vist mange, der har (haft) det. Sådan behøver det ikke være længere. Takket være *Museumsgrundbogen – Kunsten at læse et museum*.

Eleverne i en almindelig gymnasiekasse repræsenterer mange religioner. Her har alle elever i 1x skrevet, hvilken religion, de tilhører.

Bogen består af 7 kapitler, hvor man dels får et indblik i, hvordan man kan analysere et museum, dels bliver præsenteret for nogle af de temaer, som er en helt naturlig del af museernes hverdag (fx museumstyper, kulturarv og ægte/kopi):

1. Museet – et mødested for genstande og mennesker
2. Museets faglighed og funktion
3. Museumsanalyse
4. Hvem ejer kulturarven?
5. Skal det være den ægte vare?
6. Tingenes orden
7. Hvem bestemmer, hvad vi ser?

Bogens syv kapitler kan stort set deles op i to kategorier: en museumsanalytisk og en museumsfaglig. I den analytiske del bliver man præsenteret for en analysemodel, man kan vælge at tage i brug før, under eller efter besøget. I gymnasiet, og i særdeleshed i det, der med en ny gymnasiereform, betegnes 'Almen Studieforberedelse' (AT), gør vi meget ud af at bevidstgøre eleverne om de to måder at arbejde på: induktivt og deduktivt.

Og det er jo netop, hvad man kan gøre i praksis, når man har en museumsanalysemødel til sin rådighed. Man kan begynde med at lade eleverne gå ud og observere og beskrive det, de umiddelbart ser på museerne. Hjemme på skolen bearbejdes besøget vha. analysemodellen. Eleverne har arbejdet induktivt. Eller eleverne kan sætte sig ind i analysemodellen inden besøget og benytte modellen som vejviser under besøget. Den deduktive arbejdsmetode. To videnskabsteoretiske ord, som fylder meget i AT-undervisningen.

Om bogen i øvrigt

Bogens meget fine stikordsregister, hvor jeg endnu ikke er gået forgæves, skal også nævnes ligesom litteraturlisten, der knytter sig til de enkelte kapitler (inkl. bibliografi). Desuden indeholder bogen en imponerende oversigt over museer og attraktioner i Danmark. Men hvor er Jernbanemuseet i Odense, som jeg selv bruger, egentlig blevet af? I slutningen af hvert kapitel er der endvidere rigtig mange gode forslag til opgaver til brug i undervisningen. Kun få lidt fortænkte opgaver. Imponerende er også billedsiden, som på fortræffelig vis er med til at eksemplificere de begreber, der introduceres. Så alt i alt en lækker lille sag på ca. 135 sider. Men med et LæsbarhedsIndeX omkring de 45! (LIX-tal omtales i bogen)

Altså lidt svær at læse! Men ikke FOR svær! Og så

Fra elevernes kikkertudstilling.

en lille bitte klage. Titlen! Hvorfor ikke blot kalde bogen *Kunsten at læse et museum*. Når jeg ser ordet Museumsgrundbogen kommer der gang i nogle refleksler, der er gode at have sent på aftenen kort før sengetid!

AT - et ikke-fag

Den danske gymnasieskole fik for tre år siden en række nye tværfaglige elementer. Blandt andet ikke-faget 'almen studieforberedelse', hvor fag fra tre hovedområder, humaniora, samfundsvidenskab og naturvidenskab, arbejder sammen. Da man jo næsten ikke kan sige ordene almen studieforberedelse uden at snuble over stavelserne, har det fået et kælenavn. Det er blevet til ... nej! ikke AS (astronomi), men AT. Logisk! Ikke??

I en del af gymnasieverdenen er AT ikke i speciel høj kurs, så nogle er overbeviste om, at AT står for Alt Tilladt. Egentlig ikke så ringe en bogstavoversættelse som tilsiget fra AT-skeptikernes side, da man jo ikke underviser særlig, men på tværs af fag. Hvorfor man kan tillade sig en del uden at forbyde sig mod læreplanen for ikke-faget.

Og hvorfor nu al denne AT snak? Jo, museologi er faktisk et oplagt tværfagligt område at arbejde sammen om! Og i AT-sammenhæng er *Museumsgrundbogen* virkelig en guldklump. Ingen tvivl om det.

Forfatterne har nok også haft AT i baghovedet, da de skrev bogen. I indledningen kan man fx læse om undersøgelser af museerne og deres samlinger, at "Et sådant undersøgelsesarbejde vil kunne munde ud i viden om både videnskabshistorie og videnskabsteori og sammenhængen mellem naturvidenskab, samfundsvidenskaberne og humaniora". Næsten som taget ud af læreplanen for AT.

Fysik og museologi – et eksempel fra undervisningen

En vigtig pind i læreplanen for fysik er formidlingen af fysik. Faktisk er formidling af naturvidenskab et af de væsentligste argumenter for fagets eksistensberettigelse i gymnasiet overhovedet. Vi skal som borgere kunne tage del i den naturvidenskabelige del af samfundsdebatten. Også når det gælder halvtunge naturvidenskabelige temer. Derfor er det vigtigt at øve sig i formidling af selvsamme temer, som det blandt andet sker på museer. Og vigtigt at kunne gennemskue de udstillinger man møder på forskelligartede museer.

For nogle år siden øvede vi os på Odense Katedral-

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
1. modul	"Talende genstande" (forelæsning)	Datering (Bl.a. Grauballe-manden) (klasseundervisning)	Besøg på Stenomuseet & Moesgård Museum	Planlægning og klargøring af udstilling	Tjek af udstillingsgenstande
2. modul	Museums-historie "Hvad er et museum?" (klasseundervisning)	"Når genstande skifter rum og kommer på museum" (forelæsning)		Indsamling	Klargøring af udstilling
3. modul	Om den afsluttende udstilling	Besøg på Museet for fotokunst i Odense. "Hvordan fungerer et museum?" Oplæg af medarbejder på museet		Om lyssætning (klasseundervisning) Ved lærer i drama	Fernisering

Buddhismen - på udstillingen "Det multi-religiøse samfund" af Ix, Odense Katedralskole.

Ix inviterer til udstillingen: "Det multi-religiøse samfund".

skole i museologi. Det gjorde vi uden en egentlig lærebog i museologi. Desværre! Formålet var at øge elevernes forståelse af en (museums)udstillings virkemidler. Eleverne blev præsenteret for forskellige typer udstillinger fra kunstkammer til moderne designede udstillinger. Af programmet for AT-ugen fremgår det, at det ikke blot blev ved en præsentation af ovennævnte. I det små kom eleverne også til at arbejde med museumsanalyse. To klasser var med: Den ene arbejdede med *kikkerten*, den anden med *det multi-religiøse samfund*. Som afslutning på ugen skulle eleverne opbygge deres egen udstilling. Deltagende fag i kikkert-klassen var fysik, filosofi, billedkunst og drama. Altå et samarbejde mellem det naturvidenskabelige og det humanistiske hovedområde. Der var en uge til rådighed. Modulerne blev brugt til forelæsninger, klasseundervisning, museumsbesøg og opbygning af en udstilling over temaet. Eleverne var meget positive over for forløbet.

Eleverne besøger Stenomuset

Fra besøget på Stenomuset

Så blev det igen spændende at gå på museum

Når vores elever udsættes for undervisning fra en (overraskende) ny vinkel eller indhold, ser vi som regel, at engagementet øges drastisk. Stort set ingen af eleverne havde nogen sinde hørt om eller tænkt over, at der lå særlige tanker bag opbygningen af de udstillinger, de var blevet trukket igennem ... gennem hele deres opvækst. Pludsigt syntes mange af dem, at det ligefrem var spændende at gå på museum igen. Den nye dimension, museologien, var lige, hvad mange af eleverne manglede. Også accepten af, at museumsbesøg ikke altid behøver være didaktiske for nu at blive i jargonen. Det var pludsigt helt ok blot at nyde de udstillede genstande. Også selv om man ikke altid helt forstod, hvad de skulle bruges til. Som fx på Steno-museet, hvor skiltningen dengang ikke var prangende. En enkelt elev havde også været på Science Museum i London og fandt nu ud af, at det var helt i orden at nyde synet af de mange flotte (især) dampmaskiner. Helt sikkert er det, at en stor del af eleverne fremover vil benytte museerne meget mere og ikke mindst med en meget større glæde. Og tænk: Hvert år dimitteres der ca. 20.000 elever fra gymnasierne. Hvilke fremtidsperspektiver for museumsverdenen!

Museologi i gymnasiet

Med *Museumsgrundbogen* i hånden får man virkelig mod på at komme i gang med museologien. For mig at se, kan man beskæftige sig med emnet i adskillige sammenhænge. Det er oplagt, at man kan lave et AT-forløb, hvor museologi i sig selv er emnet. I et AT-forløb kan man fx

- tage udgangspunkt i bogens analysemødel og beskæftige sig med dens tre niveauer genstands-, udstillings- og museumsniveau
- beskæftige sig med kommunikationsstrategier/-tilgange: laissez-faire, transmissions, den konstruktivistiske og den narrative
- diskutere de tre udstillingsprincipper: det didaktiske, det affektive og det æstetiske

Selvfølgelig krydret med besøg på forskellige museer. Også i de enkelte fag kan man inddrage museologiske aspekter i den daglige undervisning. Som fysiklærer har vi som en del af undervisningen altid lavet såvel plancheudstillinger som rigtige ud-

Eleverne får en god snak med museumsinspektør Hanne Teglhøjs, Steno-museet.

stillinger. Aldrig har museologien været inddraget. Det vil vi helt sikkert gøre fremover.

Men ikke kun fysik laver udstillinger på skolen. Så i rkeligheden er museologien, i det små selvfølgelig, en almen færdighed, som vores elever bør kunne mestre efter tre år i gymnasiet. Med Thorhauge og Hejlskov Larsens bog i hånden er det heller ikke noget problem at bringe eleverne ind i denne nye, meget fascinerende verden.

De mere teoretiske afsnit kan også sagtens inddrages i andre fag. Fx kapitlerne med spørgsmålene "Hvem ejer kulturarven" og "Skal det være den ægte vare" vil kunne danne udgangspunkt for spændende og livlige undervisningstimer i en del af gymnasiets fagrække. Også selv om der ikke direkte står museologi på skemaet.

Museumsgrundbogen – en bog for os alle

I virkeligheden er det en bog, som sikkert rigtig mange mennesker vil nyde at læse. Også "helt almindelige" - som en øjeåbner til museumsverdenen. Havde jeg dog bare haft *Museumsgrundbogen*, da mine børn skulle til at møde den nationale museums-kanon. Så kunne jeg sikkert med noget større succes have manøvreret mig igennem den forældreprægtige (?) introduktion til museumsverdenen. En verden jeg jo som forælder følte, jeg havde et ansvar for at delagtiggøre mine børn i - som del af det generelle/almene dannelsesprojekt. Forhåbentlig vil også en stor del af gymnasieuddommen blive beriget med *Museumsgrundbogen – Kunsten at læse et museum*. Og via den få et flot kik ind i museologiens forunderlige verden. □